



Specialiosios  
pedagogikos  
ir psichologijos  
centras

Metodinė konsultacija Telšių regiono savivaldybių  
lygmens institucijoms:

# **Smurto prevencijos įgyvendinimas mokyklose**

Sigita Kemerienė

2017 m. gegužės 24 d.

Telšiai

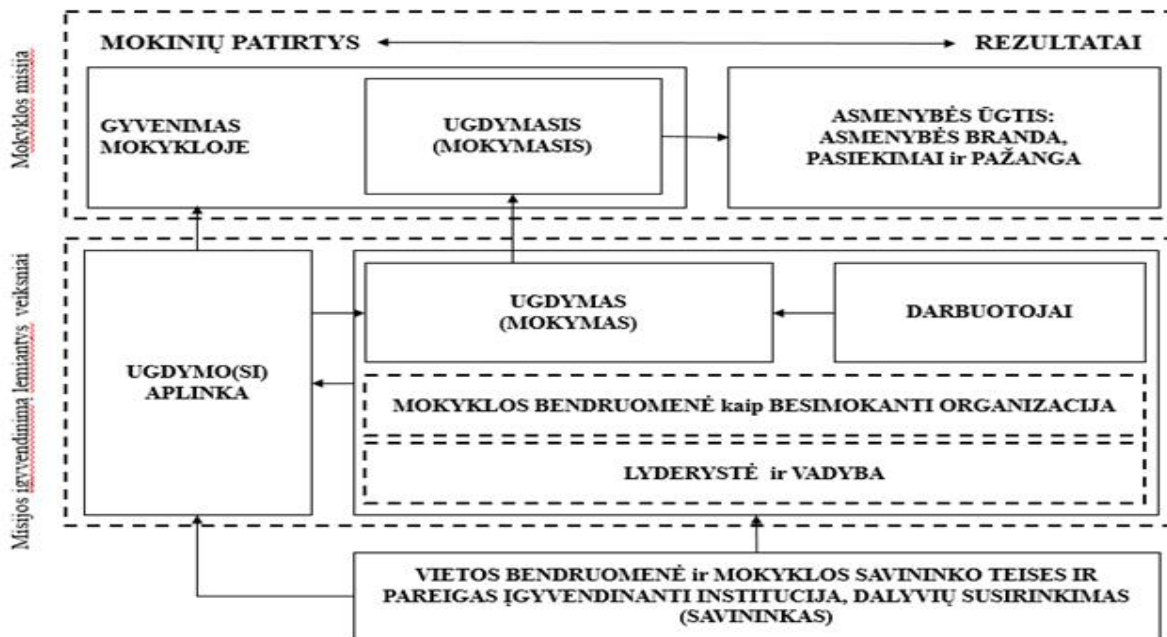
## Geros mokyklos koncepcija

Patvirtinta 2015 m. gruodžio 21 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-1308

**Koncepcijos paskirtis** – būti **universalium šiuolaikinės mokyklos raidos orientyru**, nurodančiu, kokie mokyklos bruožai laikomi vertingais bei pageidaujamais šalyje, paskatinti mokyklų bendruomenių kūrybiškumą bei ilgalaikes įvairių tipų mokyklų tobulinimo iniciatyvas.

# Geros mokyklos modelis:

išskirti mokyklos veiklos aspektai, atspindintys mokyklos misiją, jos įgyvendinimą lemiančius veiksnius ir mokyklos gyvavimo prielaidas



## Saugios mokyklos požymiai:

- ✓ Orientacija į pasiekimus;
- ✓ Prasmingas šeimų įsitraukimas;
- ✓ Kontekstualus mokymasis (susijęs su bendruomene);
- ✓ Dėmesys geriems mokyklos personalo ir mokinių tarpusavio santykiams;
- ✓ Atviras saugumo klausimų svarstymas;
- ✓ Pagarbus požiūris į mokinius;
- ✓ Galimybės mokiniams atskleisti savo rūpesčius ir problemas (be grėsmės būti išvadintam „skundiku“);
- ✓ Pagalba vaikams saugiai išreikšti savo jausmus;
- ✓ Sistemos, kaip vaikai gali pranešti apie įtariamą prievartą ar išnaudojimą, turėjimas;
- ✓ Pilietiškumo ir charakterio ugdymosi skatinimas;
- ✓ Problemų identifikavimas ir pagalba jas sprendžiant;
- ✓ Pagalba/parama mokiniams jų karjeros pasirinkimo klausimais.

# Švietimo įstatymo pataisos

## 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685

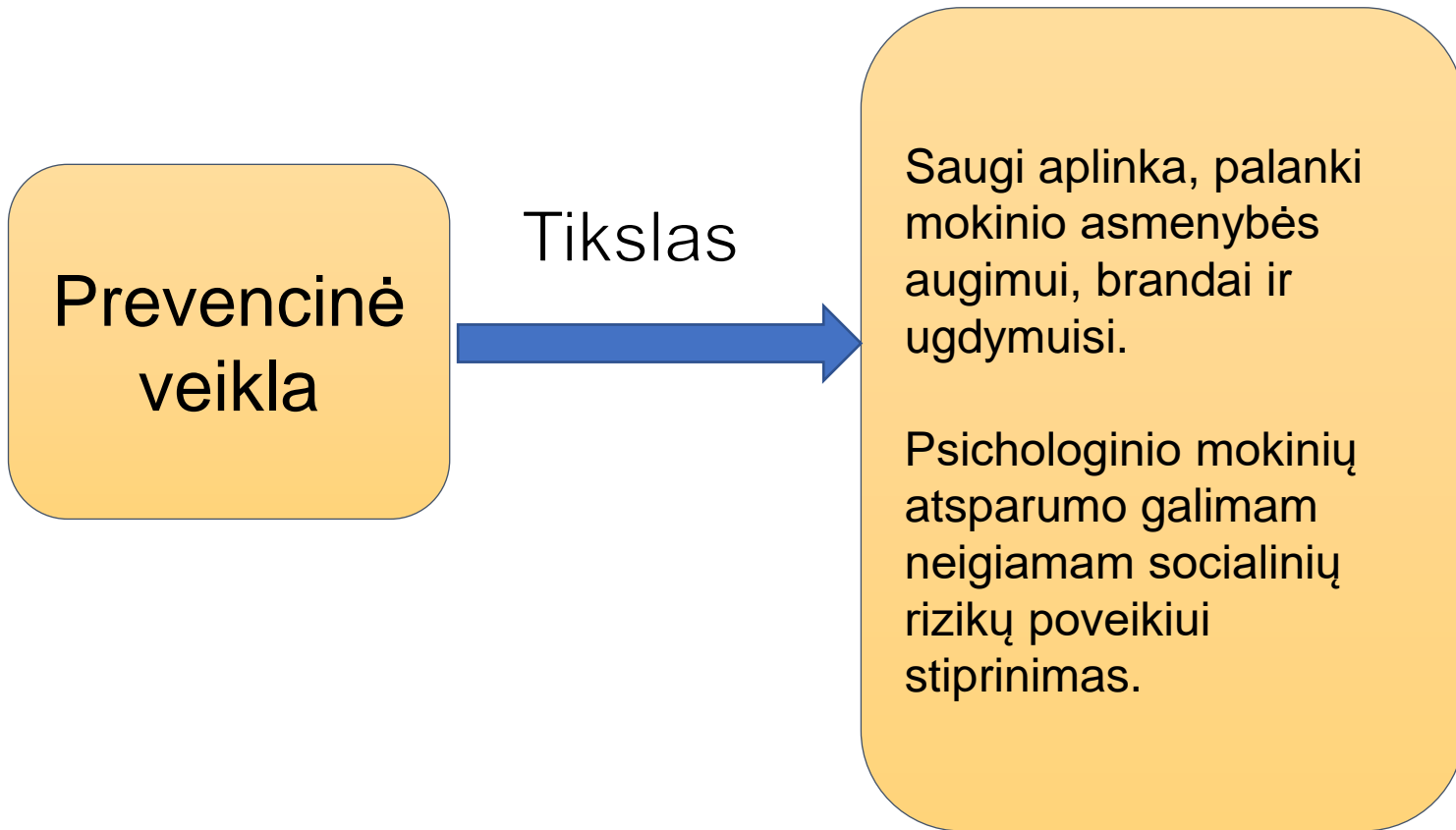
- ✓ Apibrėžtos patyčių ir patyčių kibernetinėje erdvėje sąvokos
- ✓ Apibrėžta prevencinės programos sąvoka
- ✓ Įtvirtintas smurto prieš švietimo įstaigos darbuotojus ir darbuotojų prieš mokinius draudimas
- ✓ Numatyta psichologinės pagalbos teikimas smurtą patyrusiems ar smurtavusiems mokiniams, smurtą patyrusiems mokytojams
- ✓ Įtvirtinta prievolė pranešti apie pastebėtą smurtą
- ✓ Numatyta mokyklos vadovo atsakomybė ir veiksmai smurto atvejais (pranešimas, psichologinės pagalbos užtikrinimas)
- ✓ Numatytas pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas ne rečiau kaip kas 4 metus mokinių socialinių emocinių kompetencijų ugdymo srityje
- ✓ Įtvirtinta prievolė užtikrinti kiekvieno mokinio dalyvavimą prevencinėje programoje

# Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijos

Patvirtintos LR švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d.  
įsakymu Nr. V-190

**Nustato** mokyklos, savivaldybės ir nacionalinio lygmens prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimui mokyklose, kur mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, išklausomi ir vertinami.

Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas mokykloje susijęs su emocine mokinių, visų mokyklos bendruomenės narių gerove, jų tarpusavio santykiais.



# Prevenčinė veikla

**Prevencija** suprantama kaip:

- **priemonės ir būdai**, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius;
- **nuolatinis, cikliškas** (ne baigtinis) **procesas**, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

**Intervencija** suprantama kaip mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) **koordinuoti veiksmai**, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.



# PREVENCIJOS LYGMENYS

## **Tikslinė (tretinė) prevencija:**

- apie 5 procentus mokinių populiacijos;
- dėl įvairių priežasčių (biologinių, nepalankių šeimos aplinkos veiksnių, patirtos prievartos ar kt.) linkę elgtis rizikingai, agresyviai

## **Atrankinė (antrinė) prevencija:**

- 10-15 procentų mokinių;
- linkę įsitraukti į patyčias arba yra rizikos, kad patirs patyčias, kartais elgiasi agresyviai, sunkiai kontroliuoja impulsus ar pan.

## **Universalioji (pirminė) prevencija:**

- nukreipta į visus mokyklos mokinius;
- Priemonės paveikios maždaug 80-85 procentų mokinių.

# Ką laikome netinkamu vaikų elgesiu?

Platus elgesio repertuaro spektras, kurio diapazonas priklauso ne tik nuo visuotinai priimtų elgesio taisyklių, bet ir nuo individualių mokytojų nuostatų, lūkesčių, asmeninės patirties ir kitų aplinkybių.

# Dažniausios mokytojų reakcijos į mokinių netinkamą elgesį:

## **Jausmai:**

pyktis, bejėgiškumas, autoriteto/galios praradimo jausmas

## **Veiksmai:**

Balso pakėlimas, grasinimas, bausmės, žeminimas, smerkimas, „išsiuntimas“ pas psichologą/socialinį pedagogą, į vaiko gerovės komisiją, atsakomybės delegavimas tėvams

## **Rezultatas:**

Mokytojo ir vaiko santykio kokybė prastėja, didėja vaiko nuvertinimas, vaiko elgesio problema išlieka / gilėja. Tai neigiamai atsiliepia visų psichologinei gerovei, mokymosi pasiekimams.

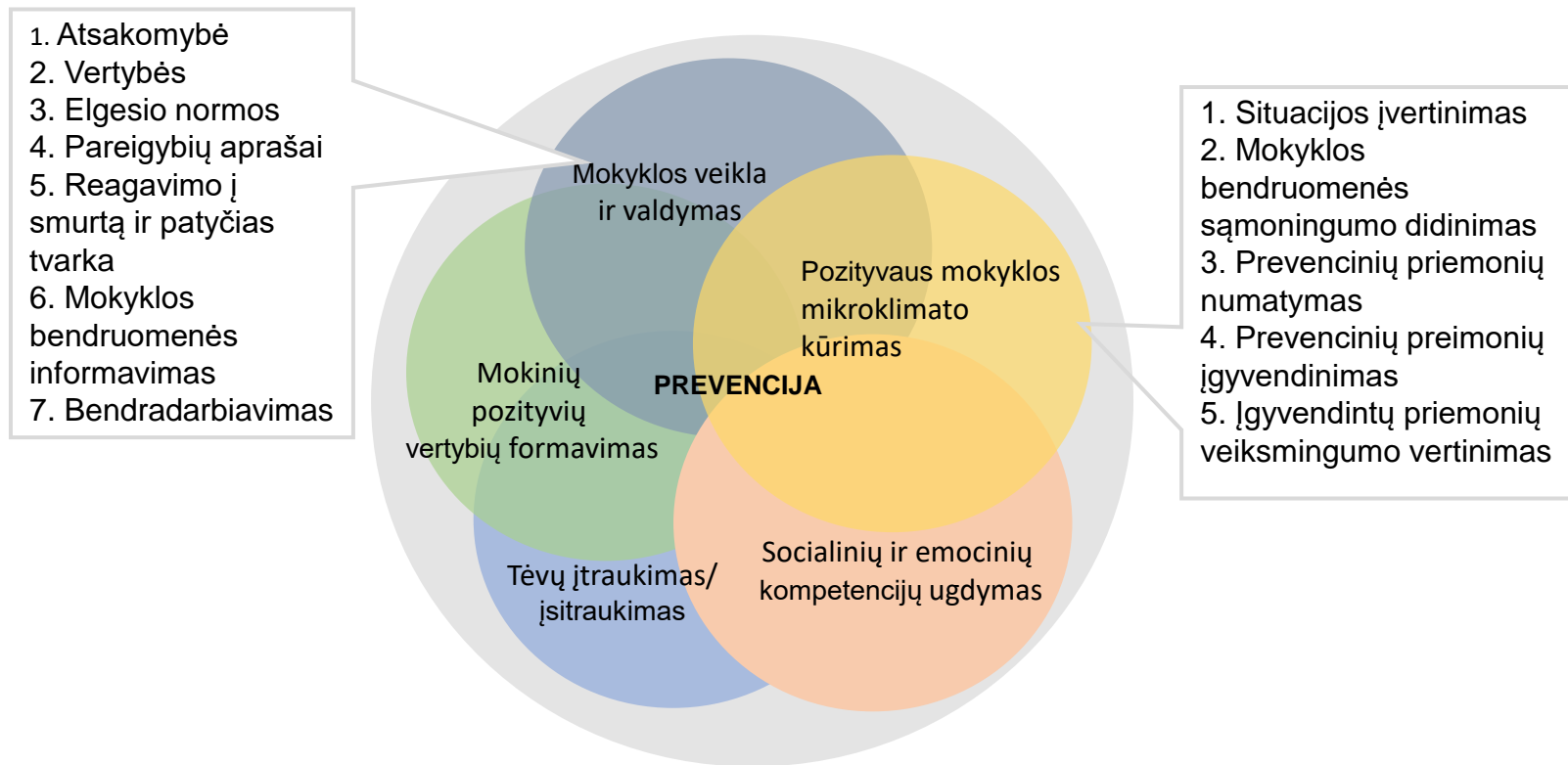
## Netinkamas (agresyvus) elgesys:

- ✓ nėra vienkartinis aktas, neatsiranda staiga, turi savo „istoriją“;
- ✓ pasireiškia santykyje (su skirtingais asmenimis gali elgtis skirtingai);
- ✓ turi savo priežastis, dažnai yra būdas perduoti aplinkai „žinutę“:
  - nepatenkinti poreikiai (priklausymo grupei, priėmimo ar kt.);
  - neadekvatūs aplinkos lūkesčiai;
  - patirtas smurtas;
  - siekis atstatyti savivertę;
  - siekis pajusti asmeninę galią ir jėgą;
  - troškimas pasitraukti iš įtampos situacijų;
  - dvasinis skausmas, baimė, vienišumas.

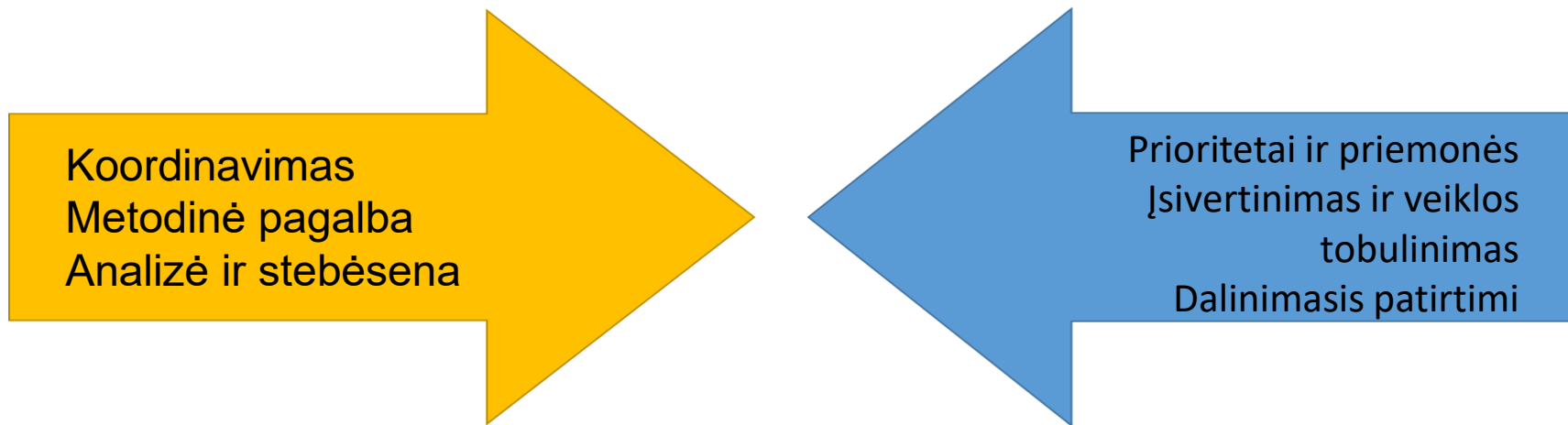
## Mokyklos „užduotis“:

- ✓ „Atkoduoti“ netinkamo elgesio žinutes;
- ✓ Suteikti reikiamą paramą ir pagalbą mokykloje (klasės auklėtojai, mokytojai, Vaiko gerovės komisija);
- ✓ Ugdyti vaiko socialines emocines kompetencijas;
- ✓ Užtikrinti saugią aplinką mokykloje.

# Universaliosios prevencijos komponentai



# Savivaldybės administracijos VGK ir mokyklos VGK sąveika



# Savivaldybės lygmuo

**VEIKĖJAI:** savivaldybės administracijos švietimo padalinys, vaiko gerovės komisija, švietimo pagalbos įstaigos, psichologinės pagalbos teikėjai (įskaitant NVO), kiti švietimo teikėjai.

## **VEIKLOS SRITYS:**

- Stebėseną
- Finansinių ir žmogiškųjų išteklių planavimas;
- Švietimo pagalbos, neformaliojo švietimo prieinamumo ir kokybės užtikrinimas
- Viešosios komunikacijos ir bendradarbiavimo.



# Nacionalinis lygmuo

**VEIKĖJAI:** ŠMM, SPPC, UPC, NMVA, NEC.

## **VEIKLOS SRITYS:**

- Teisėkūros
- Stebėsenos vykdymo
- Finansavimo
- Viešosios komunikacijos ir bendradarbiavimo

# Nacionalinis lygmuo

**VEIKĖJAI:** ŠMM, SPPC, UPC, NMVA, NEC.

## **VEIKLOS SRITYS:**

- Teisėkūros
- Stebėsenos vykdymo
- Finansavimo
- Viešosios komunikacijos ir bendradarbiavimo



Specialiosios  
pedagogikos  
ir psichologijos  
centras

Metodinė konsultacija Telšių regiono savivaldybių  
lygmens institucijoms:

# **Smurto prevencijos įgyvendinimas mokyklose**

Sigita Kemerienė

[Sigita.kemeriene@sppc.lt](mailto:Sigita.kemeriene@sppc.lt)